

Odpowiedzialność prawna pielęgniarki

JOANNA ŻOŁNOWSKA

2024

Odpowiedzialność zawodowa

PODSTAWA PRAWNA:

USTAWA Z DNIA 1 LIPCA 2011 R O SAMORZĄDZIE PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH (u.s.p.p.);

USTAWA Z DNIA 15 LIPCA 2011 R. O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ(u.z.p.p.)

Przewinienie zawodowe

Art. 36.u.s.p.p.

1. Członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu, zwane dalej „przewinieniem zawodowym”.
2. Odpowiedzialności zawodowej, o której mowa w ust. 1, podlegają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujący czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarstwa lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Odpowiedzialność ponoszona przed organami samorządu – rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, sądem

Przewinienie zawodowe

Naruszenie zasad etyki zawodowej (KEPP, dobre praktyki)

Naruszenie przepisów prawa (u.z.p.p.p., ustawa o działalności leczniczej, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego i in.)

Wielotorowość postępowania (zawodowe, karne, dyscyplinarne)

Art. 37. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego w sprawie o przestępstwo, postępowania w sprawie o wykroczenie lub postępowania dyscyplinarnego wszczętego w jednostce organizacyjnej, w której przepisy szczególne przewidują takie postępowanie.

Może jednak być ono zawieszona do czasu ukończenia postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub postępowania w sprawie o wykroczenie.

Etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej (Art. 38. u.s.p.p.)

1) czynności sprawdzające;

2) postępowanie wyjaśniające;

3) postępowanie przed sądem pielęgniarek i położnych;

4) postępowanie wykonawcze.

Czynności sprawdzające

Celem czynności sprawdzających jest zbadanie okoliczności koniecznych do ustalenia, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego.

W trakcie czynności sprawdzających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem przesłuchania w charakterze świadka osoby składającej skargę na pielęgniarkę lub położną.

Postępowanie wyjaśniające

Celem postępowania wyjaśniającego jest:

- ustalenie, czy został popełniony czyn mogący stanowić przewinienie zawodowe,
- wyjaśnienie okoliczności sprawy,
- w przypadku stwierdzenia znamion przewinienia zawodowego – ustalenie osoby obwinionej oraz zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu pielęgniarek i położnych.

Postępowanie wyjaśniające

- Prowadzone są przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej oraz naczelnego rzecznika
- Rzecznik ma obowiązek wszczęcia takiego postępowania, jeżeli uzyskał wiarygodną informację o przewinieniu w zakresie pielęgniarstwa odpowiedzialności zawodowej
- Źródło informacji: m.in. osoba pokrzywdzona, inna pielęgniarka, położna, lekarz, kierownik podmiotu leczniczego, środki masowego przekazu

Tryb postępowania wyjaśniającego

Art. 48.

1. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej niezwłocznie po otrzymaniu informacji wskazującej na możliwość popełnienia przewinienia zawodowego jest obowiązany wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Postanowienie doręcza się stronom.
2. Jeżeli zachodzi potrzeba, można zażądać uzupełnienia w określonym terminie danych zawartych w informacji lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym wypadku postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania **należy wydać najpóźniej w terminie miesiąca od dnia otrzymania informacji**, o której mowa w ust. 1.

Odmowa wszczęcia postępowania wyjaśniającego.

Art. 45. 1. Postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej nie wszczyna się, jeżeli:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;
- 2) czyn nie stanowi przewinienia zawodowego albo przepisy ustawy stanowią, że sprawca nie popełnia przewinienia zawodowego;
- 3) osoba obwiniona zmarła;
- 4) nastąpiło ustanie karalności;
- 5) postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się;
- 6) szkodliwość społeczna czynu jest znikoma.

Przedawnienie

Art. 46. 1. Nie można wszcząć postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, jeżeli od chwili popełnienia czynu upłynęły 3 lata.

2. Bieg przedawnienia przerywa każda czynność rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

3. Karalność przewinienia zawodowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat.

4. Jeżeli czyn, o którym mowa w ust. 1, stanowi jednocześnie przestępstwo, ustanie karalności przewinienia zawodowego następuje nie wcześniej niż ustanie karalności przestępstwa.

Czynności rzecznika w postępowaniu wyjaśniającym

Art. 49. W toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej powinien dążyć do szczegółowego wyjaśnienia sprawy.

W tym celu może przesłuchiwać pokrzywdzonego i inne osoby w charakterze świadków, powoływać i przesłuchiwać biegłych lub specjalistów, jak również przeprowadzać inne dowody.

W przypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej może przesłuchać pielęgniarzkę lub położną w charakterze osoby obwinionej, przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia.

Postawienie zarzutów

Art. 50. Jeżeli zebrany w postępowaniu wyjaśniającym materiał dowodowy wskazuje na fakt popełnienia przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o przedstawieniu pielęgniarce lub położnej zarzutów

Art. 52. 1. Jeżeli istnieją podstawy do sporządzenia wniosku o ukaranie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej zawiadamia osobę obwinioną i jej obrońców o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania wyjaśniającego wraz z pouczeniem o możliwości uprzedniego przejrzenia akt.

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej, w terminie 14 dni od dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania wyjaśniającego, składa do sądu pielęgniarek i położnych wnioski o ukaranie

Czas trwania postępowania wyjaśniającego

Art. 53. 1. Postępowanie wyjaśniające prowadzone przez okręgowego rzecznika powinno być zakończone w terminie 6 miesięcy od dnia uzyskania informacji, o której mowa w art. 48 ust. 1.

2. W uzasadnionym przypadku Naczelny Rzecznik może przedłużyć okres postępowania wyjaśniającego na dalszy czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

3. W przypadku niezakończenia postępowania wyjaśniającego w terminie 12 miesięcy akta sprawy przekazuje się Nacelnemu Sądowi, który może przedłużyć postępowanie wyjaśniające na dalszy czas określony. W przedmiocie przedłużenia postępowania Naczelny Sąd orzeka w składzie trzyosobowym.

Postępowanie przed sądem

Celem postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych jest pociągnięcie do odpowiedzialności sprawcy przewinienia zawodowego oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnianiu przewinień zawodowych, a także zapobieganie im oraz umacnianie poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.

Dwie instancje postępowania sądowego

Art. 55. 1. Sprawy w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej rozpoznają okręgowe sądy i Naczelny Sąd.

2. Właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd izby, której osoba obwiniona jest członkiem w chwili wszczęcia postępowania. W przypadku obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonującego czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarstwa lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd izby, na której obszarze miało miejsce przewinienie zawodowe.

3. Naczelny Sąd z urzędu lub na wniosek strony może ze względu na dobro sprawy przekazać prowadzenie postępowania okręgowemu sądowi innej okręgowej izby. W przedmiocie przekazania Naczelny Sąd orzeka w składzie trzyosobowym

Tymczasowe zawieszenie prawa wykonywania zawodu

Art. 54. 1. W przypadku gdy zebrane w postępowaniu wyjaśniającym lub przeprowadzone przed sądem pielęgniarek i położnych dowody wskazują z dużym prawdopodobieństwem, że osoba obwiniona popełniła przewinienie zawodowe, a rodzaj tego przewinienia wskazuje, że wykonywanie przez osobę obwinioną zawodu zagraża bezpieczeństwu pacjentów lub grozi popełnieniem kolejnego przewinienia zawodowego, sąd pielęgniarek i położnych może wydać postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu przez osobę obwinioną na okres nieprzekraczający 12 miesięcy.

2. Postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu sąd pielęgniarek i położnych może wydać z urzędu lub na wniosek rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Jest ono natychmiast wykonalne.

Osoba obwiniona- prawo do obrońcy

Art. 41. 1. Za osobę obwinioną uważa się pielęgniarkę lub położną, wobec której w toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutu lub przeciwko której skierował do sądu pielęgniarek i położnych wnioski o ukaranie.

2. Osoba obwiniona może ustanowić nie więcej niż dwóch obrońców spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

3. W czasie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, na uzasadniony wniosek osoby obwinionej, właściwy sąd pielęgniarek i położnych ustanawia jej obrońcę z urzędu spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

Sąd ma
obowiązek
wszechstronnego
zbadania
wszystkich
istotnych
okoliczności
sprawy

Art. 42. 1. Organ prowadzący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej przeprowadza dowody na wniosek stron lub z urzędu.

2. Jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego lub specjalisty.

3. W celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego osoby obwinionej powołuje się dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

4. Nie stanowi naruszenia tajemnicy zawodowej składanie przez pielęgniarkę i położną zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Kiedy
pielęgniarka
może zostać
uznana za
winną
przewinienia
zawodowego?

Warunkiem odpowiedzialności za przewinienie zawodowe jest przypisanie pielęgniarce winy

Przesłanką ustalenia winy jest wykazanie, że:

1. pielęgniarka działała w zamiarze popełnienia przewinienia zawodowego (tzn. chciała je popełnić albo przewidując taką możliwość - godziła się na to)
2. nie mając zamiaru popełnienia przewinienia zawodowego, nie zachowała należytej staranności wymaganej w danych okolicznościach, w warunkach gdy możliwość popełnienia czynu niezgodnego z prawem lub zasadami etyki zawodowej mogła przewidzieć (art.9 k.k.)

Możliwe rozstrzygnięcia postępowania sądowego

1. Umorzenie postępowania

osoba obwiniona zmarła; nastąpiło ustanie karalności;
postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej
co do tego samego czynu tej samej osoby zostało
prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się;
szkodliwość społeczna czynu jest znikoma, gdy osoba
obwiniona w chwili popełnienia czynu była niepoczytalna

2. Orzeczenie uniewinniające

czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie
uzasadniających podejrzenie jego popełnienia; czyn nie
stanowi przewinienia zawodowego albo przepisy ustawy
stanowią, że sprawca nie popełnia przewinienia zawodowego;

3. Wymierzenie kary

Sąd pielęgniarek i położnych może orzec następujące kary, art. 60. ust.1.

1. upomnienie;

2. nagane;

3. karę pieniężną;

4. zakaz pełnienia funkcji kierowniczych w podmiotach leczniczych na okres od 1 roku do 5 lat;

5. zakaz pełnienia funkcji z wyboru w organach samorządu na okres od 1 roku do 5 lat;

6. ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu na okres od 6 miesięcy do 2 lat;

7. zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od 1 roku do 5 lat;

8. pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

2. Sąd pielęgniarek i położnych, orzekając karę przewidzianą w ust. 1 pkt 6 albo 7, może dodatkowo orzec karę wymienioną w ust. 1 pkt 4

Postępowanie wykonawcze

Celem jest wykonanie orzeczeń zapadłych w toku postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych.

Art. 83. 1. Prawomocne ukaranie karami wymienionymi w art. 60 ust. 1 pkt 7 i 8 [zawieszenie, pozbawienie PWZ] stanowi podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika albo umowy cywilnoprawnej, na podstawie której pielęgniarka lub położna wykonuje zawód.

2. Po otrzymaniu prawomocnego orzeczenia sądu pielęgniarek i położnych, o którym mowa w ust. 1, przewodniczący właściwej okręgowej rady zawiadamia ukaranego o wykreśleniu z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

REJESTR UKARANYCH PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Rejestr ukaranych pielęgniarek i położnych jest jednym z ogólnopolskich rejestrów prowadzonych przez Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych i gromadzony w systemie teleinformatycznym. Funkcjonuje w oparciu o ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 174, poz. 1038) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 maja 2012 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia rejestru ukaranych pielęgniarek i położnych oraz sposobu i trybu wykonywania prawomocnych orzeczeń sądów pielęgniarek i położnych (poz. 545). **Dane zawarte w rejestrze są jawne dla osób, które wykażą interes prawny.**

Rejestr ukaranych pielęgniarek i położnych obejmuje swoim zakresem następujące czynności:

1. Dokonanie wpisu do rejestru ukaranych;
2. Usunięcie wpisu o ukaraniu z rejestru (zatarcie ukarania);

Odpowiedzialność cywilna

PODSTAWA PRAWNA: KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Przesłanki odpowiedzialności cywilnej

1. zdarzenie wyrządzające szkodę, za które prawo czyni dłużnika – sprawcę szkody-odpowiedzialnym (niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania albo czyn niedozwolony);
2. szkoda mająca charakter majątkowy (na osobie lub mieniu) albo niemajątkowa (doznana krzywda)
3. związek przyczynowy między zdarzeniem a szkodą

Odpowiedzialność cywilna pielęgniarki jest odpowiedzialnością majątkową wobec osoby poszkodowanej, ma za zadanie wynagrodzenie uszczerbku na dobrach prawnie chronionych.

art.415 k.c „kto z winy swojej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia”

Pojęcie „winy”

- Element obiektywny winy: szeroko rozumiana bezprawność zachowania się sprawcy szkody, każde zachowanie się pielęgniarki niezgodne z przepisami prawa (m.in. z zasadami wykonywania zawodu pielęgniarki, prawami pacjenta), zasadami etyki zawodowej, zasadami aktualnej wiedzy medycznej – niewykonanie lub nienależyte wykonanie świadczenia zdrowotnego

Np. złamanie tajemnicy zawodowej, bezpodstawna odmowa udzielenia świadczenia zdrowotnego, wykonywanie świadczenia zdrowotnego bez zgody pacjenta

- Element subiektywny winy: postaci – wina umyślna/ wina nieumyślna (lekkomyślność, niedbalstwo – brak należytej staranności w przeprowadzeniu czynności pielęgniarских)
- Pacjent, który występuje o odszkodowanie, musi udowodnić podstawy swojego roszczenia, w tym także winę pielęgniarki – brak dołożenia przez nią należytej staranności.

Rozstrzygnięcie o winie

Pielęgniarka powinna wykazać, że należycie wypełniała swoje obowiązki i działała zgodnie z zasadami wiedzy medycznej

Materiał dowodowy:

- dokumentacja medyczna – w tym dokumentacja prowadzona przez pielęgniarki, braki w dokumentacji medycznej nie mogą być wykorzystywane w procesie na niekorzyść pacjenta
- Opinie biegłych

Szkoda

Wszelkie uszczerbki na dobrach lub interesach prawnie chronionych, których doznał poszkodowany.

Rodzaje szkód:

- Szkoda majątkowa (uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, straty wynikające z utraty zdolności do pracy zarobkowej, koszty potrzebnych świadczeń zdrowotnych, koszty przekwalifikowania zawodowego, utrata dochodów; śmierć poszkodowanego – koszty pogrzebu, utrata środków utrzymania, pogorszenie sytuacji życiowej)
- Szkoda niemajątkowa (krzywda, może wiązać się ze szkodą majątkową ale może mieć miejsce także tam, gdzie nie ma szkody majątkowej; krzywdą będą cierpienia fizyczne i psychiczne powstałe na skutek wadliwie przeprowadzonej czynności pielęgnarskiej, jak również nawet przy prawidłowo wykonanej czynności ale bez zgody pacjenta)

Związek przyczynowy między winą a szkodą

W procesach medycznych trudno jest udowodnić, że sytuacja zdrowotna w której znalazł się pacjent jest spowodowana jednym czynnikiem, wyłącznie jedną przyczyną.

W orzecznictwie przyjęto zasadę, że do powstania związku przyczynowego wystarczy jego uprawdopodobnienie w znacznym stopniu.

Jeżeli u pacjenta wystąpiły odleżyny a wśród możliwych przyczyn odleżyn (np. zły stan zdrowia, niedożywienie, niedostępność udogodnień) pojawi się niedbalstwo pielęgniarki, to obecność tych innych czynników nie zwalnia pielęgniarki z odpowiedzialności.

Ani wielość przyczyn, ani zwiększone ryzyko działania medycznego pielęgniarki (np. stan zdrowia pacjenta) nie wyłączają odpowiedzialności pielęgniarki, jeśli przynajmniej jedną z przyczyn było jej niedbalstwo.

Wynagrodzenie szkody

- ❖ Odszkodowanie – wynagrodzenie za poniesioną przez pacjenta szkodę (wyrównanie uszczerbku majątkowego; pokrycie kosztów leczenia, rekonwalescencji, rehabilitacji, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, niezbędnej opieki osób trzecich, przekwalifikowania zawodowego;
- ❖ Zadośćuczynienie - jednorazowe świadczenie pieniężne kompensujące wyrządzoną pacjentowi krzywdę, przyznawane za cierpienie fizyczne lub psychiczne wywołane np. kalectwem lub utratą sprawności
- ❖ Renta – świadczenie okresowe, w przypadku utraty przez poszkodowanego zdolności do pracy zarobkowej albo zwiększenia potrzeb lub pogorszenia widoków na przyszłość
- ❖ Zadośćuczynienie pieniężne w przypadku wyrządzenia krzywdy przez zawinione naruszenie praw pacjenta w inny sposób niż przez spowodowanie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia

Zróżnicowanie odpowiedzialności cywilnej w zależności od formy zatrudnienia

1. Pielęgniarka zatrudniona jako pracownik w podmiocie leczniczym

Odpowiedzialność pielęgniarki jest pracownicza – ograniczona co najwyżej do 3 miesięcznego wynagrodzenia za pracę, chyba że szkodę wyrządziła z winy umyślnej – pełen regres

Jeżeli szkodę wyrządziło kilka pielęgniarek lub zespół lekarek i pielęgniarek, to każdy z pracowników ponosi wobec podmiotu leczniczego, który naprawił szkodę, odpowiedzialność za części szkody, stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy lub w częściach równych

2. pielęgniarka świadcząca usługi pielęgniarskie w ramach podmiotu leczniczego na podstawie umowy cywilnoprawnej

Odpowiedzialność deliktowa – za wyrządzenie pacjentowi szkody czynem niedozwolonym, ponoszona solidarnie z podmiotem leczniczym

3. pielęgniarka wykonująca indywidualną praktykę lub indywidualną specjalistyczną praktykę - odpowiedzialność kontraktowa (z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania) i deliktowa

UBEZPIECZENIE OD ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ZA SZKODY WYRZĄDZONE PACJENTOWI W PROCESIE CZYNNOŚCI
PIELĘGNIARSKICH W WYNIKU WINY NIEUMYŚLNEJ JEST GWARANCJĄ BEZPIECZEŃSTWA MAJĄTKOWEGO PIELĘGNIAREK

Odpowiedzialność karna

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Przestępstwo

Odpowiedzialności karnej podlega ten, kto dopuścił się popełnienia przestępstwa.

Przestępstwem jest czyn człowieka zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, który jest czynem zawinionym i którego społeczna szkodliwość jest wyższa niż znikoma.

Kiedy
pielęgniarka
naraża się na
odpowiedzialność
karną?

1. gdy nie udziela świadczeń
zdrowotnych, choć powinna

2. gdy wykonuje świadczenia
zdrowotne nie tak, jak powinna

3. gdy wykonuje świadczenia
zdrowotne, choć nie powinna

Rodzaje przestępstw,
których następstwem
popęłnienia jest
pociągnięcie
pielęgniarki do
odpowiedzialności
karnej

Przestępstwa związane z narażeniem człowieka na bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

Nieumyślne narażenie człowieka na bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

Nieudzielenie pomocy osobie znajdującej się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

Pozycja gwaranta bezpieczeństwa osoby zagrożonej w zakresie jej zdrowia i życia

pielęgniarka na sali intensywnego nadzoru, sprawująca opiekę nad pacjentem w wylewem niedokrwiennym jest zobowiązana do dbania o drożność dróg oddechowych pacjenta – jeżeli pacjent umrze z powodu zachłyśnięcia treścią wymiotną, to pielęgniarka może mieć postawiony zarzut narażenia człowieka na niebezpieczeństwo, w sytuacji, gdy ciążył na niej obowiązek opieki nad pacjentem

jeżeli nie jest gwarantem bezpieczeństwa (np. w sytuacji wypadku drogowego) i nie podejmie czynności ratunkowych - odpowiada za nieudzielenie pomocy

Odpowiedzialność karna za niepowodzenia w leczeniu

W wyniku niewłaściwego wykonywania czynności medycznych pacjent doznał uszczerbku w zakresie zdrowia lub życia

Przestępstwa popełnione z winy nieumyślnej

1. nieumyślne spowodowanie śmierci człowieka
2. nieumyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy itp.
3. nieumyślne spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia

Odpowiedzialność
karna związana z
brakiem zgody
pacjenta na
czynności
medyczne

- Pielęgniarka ma obowiązek odebrania od pacjenta poinformowanej zgody na czynności wykonywane samodzielnie

Odpowiedzialnością karną grozi:

- Podjęcie wykonania zabiegu wbrew wyraźnemu sprzeciwowi pacjenta
- Zabieg podjęty przy braku oświadczenia woli
- Zabieg wykonany z przekroczeniem zakresu zgody
- Zabieg podjęty na podstawie wadliwie wyrażonej zgody (np. zgody blankietowej)

Inne przesłanki odpowiedzialności karnej pielęgniarki

- Naruszenie tajemnicy pielęgniarskiej
- Fałsz intelektualny przy wystawianiu recept czy zaświadczeń
- Sporządzanie fałszywej opinii w charakterze biegłego

Odpowiedzialność pracownicza

PODSTAWA: NARUSZENIE OBOWIĄZKÓW PRACOWNICZYCH

Kto podlega odpowiedzialności pracowniczej?

Osoby, które wykonują zawód na podstawie stosunku pracy , w ramach umowy o pracę

Odpowiedzialność pracownicza polega na ponoszeniu przez pracownika wobec pracodawcy konsekwencji materialnych i osobistych z powodu naruszenia obowiązków pracowniczych.

Rodzaje odpowiedzialności: odpowiedzialność porządkowa

- za naruszenie obowiązków pracowniczych, przekroczenie zasad określonych w Kodeksie Pracy (np.: nieprzestrzeganie ustalonej organizacji i porządku pracy, przepisów bhp oraz przepisów przeciwpożarowych, przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy, zasada usprawiedliwiania nieobecności w pracy, trzeźwości w pracy)
- Kary porządkowe:
 - niemajątkowe (upomnienie, nagana) – za każde przewinienie porządkowe
 - majątkowe (kara pieniężna) – nieprzestrzeganie przepisów bhp lub przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, nietrzeźwość, spożywanie alkoholu w czasie pracy
- Zastosowanie kary może nastąpić po uprzednim wysłuchaniu pracownika
- Kara nie może być zastosowana po upływie 2 tygodni od powzięcia wiadomości o naruszeniu obowiązku oraz po upływie 3 miesięcy od dopuszczenia się tego naruszenia
- Zawiadomienie pracownika na piśmie wraz z informacją o możliwości odwołania się, odpis zawiadomienia – do akt
- Zatarcie kary po roku nienagannej pracy - karę uważa się za niebyłą, odpis zawiadomienia – usuwa się z akt pracownika

Rodzaje odpowiedzialności: odpowiedzialność materialna

Przesłanki odpowiedzialności materialnej (muszą wystąpić łącznie):

- ✓ Szkoda – uszczerbek na majątku pracodawcy, który nie nastąpiłby, gdyby pracownik należycie wypełniał swoje obowiązki
- ✓ Bezprawność (niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków pracowniczych wynikających z u.z.p.p., prawa pracy, u.p.p.)
- ✓ Wina
- ✓ Związek przyczynowy między zawinionym działaniem lub zaniechaniem a szkodą

Obowiązek naprawienia szkody na majątku pracodawcy

Wina umyślna - pracownik odpowiada w pełnej wysokości wartości szkody

Szkoda nieumyślna – pracownik odpowiada w stopniu ograniczonym – do kwoty 3 miesięcznego wynagrodzenia

Pracodawca musi udowodnić winę pracownika – przedstawić fakty świadczące o tym, że:

- pracownik chciał szkodę wywołać
- lub godził się z następstwami swojego zachowania
- albo lekkomyślnie przypuszczał, że ich uniknie
- bądź skutku szkody nie przewidywał, choć mógł i powinien

PRAWO MEDYCZNE DLA PIELEŃNIAREK

Dorota Karkowska

WYDANIE **2**
POPRAWIONE I UZUPELNIONE

Przygotowano na podstawie

STAN PRAWNY NA 1 MARCA 2020

Przewinienie zawodowe to:

- A. naruszenie zasad etyki zawodowej,
- B. naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu,
- C. naruszenie przepisów dotyczących wykonywania zawodu,
- D. popełnienie przestępstwa związanego z wykonywaniem zawodu pielęgniarki.

Pielęgniarka, położna NIE udzieliła pomocy osobie, która nagle załabła na ulicy, lecz szybko oddaliła się z miejsca zdarzenia. Zachowanie takie naraża ją na poniesienie odpowiedzialności:

- A. pracowniczej i karnej,
- B. karnej i zawodowej,
- C. pracowniczej,
- D. pracowniczej, karnej i zawodowej.

Pacjent pozywa pielęgniarkę/położną i domaga się odszkodowania za szkodę wyrządzoną w wyniku błędu medycznego. Ewentualna odpowiedzialność pielęgniarki/położnej będzie miała charakter odpowiedzialności:

- A. karnej,
- B. zawodowej,
- C. pracowniczej,
- D. cywilnej.

Pozasądowy model dochodzenia roszczeń

U S T A W A Z D N I A 6 L I S T O P A D A 2 0 0 8 R. O P R A W A C H P A C J E N T A I
R Z E C Z N I K U P R A W P A C J E N T A D Z. U. Z 2 0 2 4 R. P O Z. 5 8 1.

(UŻYWANY SKRÓT NAZWY: U.P.P.)

Nowelizacja ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta- ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. (Dz.U. poz. 1675), obowiązująca od 6 września 2023 r.

likwidacja wojewódzkich komisji ds. orzekania o zdarzeniach medycznych z dniem 1 lipca 2024 r.

**utworzenie Funduszu
Kompensacyjnego
Zdarzeń Medycznych**

Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych

<https://www.youtube.com/watch?v=M-nDqHPMNTs>

Zdarzenie medyczne - definicja

Zdarzenie medyczne – zaistniałe w trakcie udzielania lub w efekcie udzielenia bądź zaniechania udzielenia świadczenia zdrowotnego:

- a) zakażenie pacjenta biologicznym czynnikiem chorobotwórczym,
- b) uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia pacjenta, albo
- c) śmierć pacjenta

– którego z wysokim prawdopodobieństwem można było uniknąć w przypadku udzielenia świadczenia zdrowotnego zgodnie z aktualną wiedzą medyczną albo zastosowania innej dostępnej metody diagnostycznej lub leczniczej, chyba że doszło do dających się przewidzieć normalnych następstw zastosowania metody, na którą pacjent wyraził świadomą zgodę.

U S T AWA z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta Dz. U. z 2024 r. poz. 581.

Konsekwencje dla personelu uczestniczącego w zdarzeniu medycznym

W zależności od tego jaką drogę wybierze poszkodowany pacjent/ jego bliscy – możemy być wezwani do składania wyjaśnień przed:

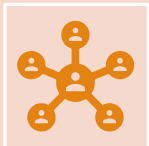
1. pracodawcą,
2. rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej,
3. sądem zawodowym,
4. prokuratorem.

System „no- fault” bez orzekania o winie – skarga pacjenta jest rozpatrywana przez komisję powołaną przez Rzecznika Praw Pacjenta

Fundusz obejmuje zdarzenia medyczne, do których doszło:

- w szpitalu,

- w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,

- po wejściu w życie ustawy tworzącej Fundusz (a więc nie wcześniej niż 6 września 2023 roku), a także zdarzenia medyczne, do których doszło wcześniej, o ile wnioskodawca dowiedział się o zdarzeniu po tej dacie.

Etapy postępowania

1. Ocena wniosku
2. Wgląd w dokumentację medyczną – analiza czy do zdarzenia doszło z powodu nieprawidłowości po stronie szpitala/ personelu medycznego
3. Przyznanie świadczenia
4. Zalecenia dla szpitala przeprowadzenia analizy zdarzenia niepożądanego /wdrożenia działań naprawczych

W postępowaniu nie ustala się winy personelu medycznego lecz to czy szkody można było uniknąć.

Wysokość świadczeń

• **Aktualna wysokość świadczenia kompensacyjnego dla pacjenta**, który doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju albo uległ zakażeniu, **wynosi od 2 228 zł do 222 800 zł**. Natomiast **wysokość świadczenia w razie śmierci pacjenta wynosi od 22 280 zł do 111 400 zł** dla każdego wnioskodawcy.

Kwoty te obowiązują od 6 września 2024 roku i uwzględniają wskaźnik wynoszący 11,4%.

Kwoty te podlegają corocznej waloryzacji o wskaźnik inflacji.

- Kryteria brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczenia na rzecz pacjenta to charakter następstw zdrowotnych zdarzenia medycznego oraz stopień dolegliwości wynikających ze zdarzenia, w tym w zakresie uciążliwości leczenia, uszczerbku na zdrowiu oraz pogorszenia jakości życia.
- W przypadku śmierci pacjenta wysokość świadczenia zależy od rodzaju relacji między uprawnionym a pacjentem istniejącej w momencie jego śmierci oraz wieku osoby uprawnionej i wieku zmarłego pacjenta. Sposób ustalania wysokości świadczenia reguluje rozporządzenie.
- Wnioskodawca może nie przyjąć świadczenia. Przyjmując je, zrzeka się roszczeń odszkodowawczych (wobec podmiotu leczniczego, personelu medycznego i ubezpieczyciela).
- Wypłata świadczenia następuje w ciągu 14 dni od złożenia oświadczenia przez wnioskodawcę.
- Pacjent, który doznał poważnych następstw zdarzenia medycznego, otrzymuje od Rzecznika zaświadczenie uprawniające do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej.

Konsekwencje dla podmiotu

Podmiot leczniczy, który został poinformowany przez Rzecznika o wypłacie świadczenia kompensacyjnego, ma obowiązek przeprowadzić analizę przyczyn źródłowych zdarzenia medycznego oraz sformułować i wdrożyć zalecenia podjęcia działań na rzecz poprawy jakości i bezpieczeństwa udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej mających na celu zapobieżenie ponownemu wystąpieniu podobnego zdarzenia medycznego.

- Analizy przyczyn źródłowych nie dokonuje się, jeśli w tym zakresie analiza ta została już wcześniej przeprowadzona.

Wnioski

Udzielajmy świadczeń zdrowotnych z należytą starannością, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, przestrzegając zasad etyki zawodowej

Zgłaszajmy zdarzenia niepożądane/zdarzenia medyczne.

Wdrażajmy zalecenia dotyczące działań na rzecz poprawy jakości i bezpieczeństwa udzielanych świadczeń w celu zapobieżenia ponownemu wystąpieniu podobnego zdarzenia medycznego.

https://www.rynekzdrowia.pl/prawo/prof-nizankowski-lekarzy-nie-nalezy-karac-za-popelnione-bledy-czesto-niezamierzone,263305,2.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=rynekzdrowia.p
130-09-2024

POLECAM ARTYKUŁ